

vállalja és hordozza a mai magyar költő sorsát:

Mi itt maradtunk megtörtén és élve,
Egy tört hazán orkáni szélbe
Kis méccsel vinni rongyos gárdát...
Vérezve, ájtultan s éhhel halón
Reményt himezni hittelen valón.

Dante árnya is migylen fedi fel
előtte a költő kötelességét:

Pokoljárásra küldetett a költő,
Gyötrődve látni, mit főd a sötétség.
De szent ábránd vezérli fénylő szálon,
Hogy lábai az utat el ne vétsek.

Nem költő, kinek nincs Beatricéje,
Ki hont, világot csak panasszal vádol,
Kinek nincs zengő megváltó igéje
Istenkiáltó végső látomása
S lángzó jajok fölött angyalzenéje.

Lendvai pokoljárásra küldetett,
látni, hogy megcsúfolódott minden
„hús okosság“, látni a „szörnyeket,
kik e hont orozzák“, siratni „Mária
árváit“, akikkel tele van a „nyugati
vég“ s a „halott kis székelőföld“,
kuruc sóhajokba temetni a rongyos
gárdák hasztalan harcait.

Véres víziókat álmodik a jövőről,
megváltó igéket hullat a magyar
földre s végső látomások ragadják
rapszódiai tűzes szárnyain az „el-
rejtett Istenhez“. Tűzes szárnyakat
mondok, mert Lendvai költészetének
belső és külső jellemzője a tűz.

A te végtelenednek áldásmagja vagyok,
Pásztori tűzecske, a völgyből felragyog.
Láng, aki csapod a ruhád szegélyeig
Szaladó fény, a kicsike ablakok benyelik.

(Apja a nap, Isten fákláját hor-
dozza, a máglyás Isten ünnepét di-
cséri, tűzes sirással ég a minden.)

Az elrejtett Istenhez menekülve,
belátja a pillanat parányiságát a
mindennel, a végtelenséggel szem-
ben s megnyugszik az egyén törpe-
ségén, ha az emberre gondol. Szívé-
ből „mosolyok, tűzes gyertyalángok
csapkodnak“ az ég felé:

Uram, a te világod nincs ám hiába
Minden jól van teremtvé, jól.

A rapszódiai zúgása, a csendes
öröm dallamává halkul s a formát
néha szétvető láz, a magányosság
egyszerű szomorúságává lohad. Az
„égi Nőnek“ arca világol feléje,
térdre zuhan a Beatricék, az élet
oltárára áldozatot hozó anyák s vég-
telenséget jelentő gyermek előtt.
Nem hagyhatom megemlítés nélkül
azt a meglepő készséget, mellyel a
népballadák hangulatába ringat

bennünket. Ez a készség annyira
tudatos, hogy a kifejezés teljessége
kedvéért néha feláldozza a ritmus
tökéletességét.

Megtündöklik szép szűz Mária
Arany nap a koronája.

Lendvai szép kötete gazdagítja a so-
rozatot, melyben mai hazafias köl-
tőink a csonka ország, vívódó lelkét
testesítik meg.

Takács József kötete azok közül a
költeményes könyvek közül való,
melyek csak szűkebb körök érdeklő-
déseire tarthatnak számot. Egyszerű
dalocskák, nem új tárggyal s nem új
formákban. De nemes szív lükteté-
sét érezzük bennök s ez az, ami
igénytelenségük és formahibáik mel-
lett is rokonszenvenné teszi őket.

R. E.

**Bölcskey Ödön: Capistranói Szent
János élete.** (Szent István-Társulat.
Szentek országa c. sorozat, 13. sz.)

A franciskánus szerzetesrend nagy
alapítójának, Assisi Szent Ferene-
nek halála hétszázados évfordulóját
a magyar tudományos irodalomban
több jeles munka megjelenése teszi
emlékezetessé. Ha e munkák egy
része nem éppen az évforduló évé-
ben, hanem már azt megelőzően je-
lent is meg, tárgyuk és az alkalom
mégis egybefűzi és a nagy rend-
alapító ünnepének becses emlékeivé
teszi őket. Bölskey Ödön három-
kötetes nagy monografiája is a fe-
rencesek kiváló alakjáról, Capistra-
nói Szent János életéről még 1923-
ban indult meg mint hosszú, a
szerző bevallása szerint 23 évre ter-
jedő tanulmányok hatalmas for-
rásanyag felhasználásával és nagy
irodalmi apparátussal készült ered-
ménye. Ámbár Bölskey nagy mun-
kája szélesebb kör érdeklődésére is
számít és számíthat is, elsősorban
mégis a tudományos szakköröknek
szól. Bölskey azonban a tudomány
szűkebb körein kívülálló igényekkel
is helyesen számolva, nagy munká-
jának kivonatát egy füzetben is
közzétette. Erre a kis munkára
őhajtjuk felhívni e helyen a figyel-
met.

Capistranói János neve jól isme-
retes a magyar történelemben. A
törökségnek hazánk ellen és hazánk-
kon át a nyugati kereszténység
ellen indított nagy támadásának

visszaverésében. Hunyadi János 1456-i nándorfehérvári győzelmének előkészítésében és kivívásában Capistranói Jánosnak döntő érdeme volt. Személyének nagy jelentősége és tekintélye, melyet Magyarországon 1455-ben való megjelenésekor a győri országgyűlésen való fogadtatása eléggé tanúsít; a lelkesedés, mellyel a török veszedelem elhárításának ügyét felkarolta; Hunyadival való benső összeköttetése; működése a kereszties had összegyűjtésében és szereplése a nándorfehérvári küzdelemben, mélyen bevették az olasz származású franciskánus szerzetes nevét történelmünkbe. Capistranói János életének ezt a szakaszát Böleskey kis munkájában is igen szemléletesen és megkapóan állítja elének a mű legterjedelmesebb fejezetében. Ez a fejezet magában is élvezetes és tanulságos olvasmány. Capistranói János érdemeiből semmit sem von le az, hogy az ügy iránt tanúsított buzgalma és odaadó szereplése esetleg a dicsőségrevágys színében tűnhetett fel, amint ezt a vádat ellene Aeneas Sylvius ki is fejezte. De hiszen Aeneas Sylvius Hunyadiról is felhozta, hogy a győzelemről írt leveleiben nem tesz említést Capistranói Jánosról, ami annyit jelenthet, hogy a dicsőséget egészen magának tulajdonította. A vád azonban egyik irányban sem tartható fenn. Hunyadi hadvezéri nagysága és szerzetes barátjának szent lelkesedése egyaránt folt nélkül ragyog.

A munka többi része, a kiadvány céljának megfelelően, Capistranói Jánosnak egyházi, misszionárius és különösen a ferencesek obszerváns ágának érdekében kifejtett rendi működésével foglalkozik. Ezek a részek is jól, nagyobbn aránytalanságok nélkül foglalják össze a szerző tanulmányainak eredményeit. Általánosabb érdeklődésre számíthat különösen a pápai megbízásból végzett többszörös diplomáciai működésnek és a nagyszabású (jogi, egyházi, szónoklati) irodalmi működésnek ismertetése.

A munka részleteinek bírálata, az eredmények és megállapítások értékelése itt nem lehet helyén való. A szerző majd negyedszázados búvárkodásának eredményeül megírt nagy munkájával mindenesetre na-

gyon derék munkát végzett s helyesen járt el Capistranói János élete rövid, szemléletes összefoglalásának közzétételével is. Csupán egy megjegyzést kell itt tennünk, Böleskey, mint nagy munkájában, úgy a népszerűnek szánt összefoglalásban is a tulajdonneveknek általában az illető nemzetnél használt formájához ragaszkodik ott is, ahol a magyaros forma már meghonosodott. Wient, Dresdent, Krakaut, Napolit ír, valamint Louis d'Anjou, Podbradot, Wilhelm szász fejedelmet stb. De nem következetesen. Róma, Prága, Brüsszel, János olmtüzi püspök, Zsigmond osztrák herceg stb. írása mellett, melyeket használ, a Wien, Krakau stb. írása nem megokolt. Különösen az ilyen, népszerűnek szánt műben lett volna helyén az akadémiai helyesíráshoz való ragaszkodás, annál is inkább, mert a szerző által alkalmazott írásmód már nagy munkájával szemben is megjegyzésre adott okot. Ez természetesen semmiben sem kibérbítheti a derék munka érdemét; egy remélhető újabb kiadásnál azonban ajánlatos lesz a szokásos, akadémiai írásmód alkalmazása. y.

Prahács Margit: A muzikalitás lelki feltételei. (A Budavári Tudományos Társaság kiadása.) — Szegényes zenei irodalmunkban minden muzsikáról szóló könyvet meg kell becsülnünk. Zeneírónk alig volt s alig van. Olyan, aki nemesak tudását, hanem a toll művészetének hatalmát is a zene szolgálatába tudta állítani, — a legkevesebb.

Zenei irodalmunk könyvespolcán szégyenletes hiányok tátonganak. Világhódító, faji zenék van és nincs tudományosan feldolgozott magyar zenetörténetünk. Nem is lehet, amíg zenei emlékeinket össze nem gyűjtjük s kritikai kiadásban közre nem adjuk. Népezenék olyan gazdag, amilyen egy nemzeté sem és csak most jelent meg róla az első tudományos könyv (Bartók Béla: A magyar népdal). Volt Liszt Ferencünk s ha a Napkelet-Könyvtár tavaly ki nem adja ifj. Somssich Andor „Liszt Ferenc élete” című nagyértékű könyvét, még most is rajtunk a szégyen, hogy a legnagyobb magyar mesterről halála után negyven évvel egyetlen összefoglaló magyar kötet sem beszél. Mozartról magyar nyelv-